

ТЕМА: Преглед активности на Обнови Хиландара у периоду 4. март 2004. – 4. март 2009.

**Београд,
03. март 2009.**

ПЕТ ГОДИНА ОБНОВЕ ХИЛАНДАРА

(2004 – 2009)

У ноћи између 3. и 4. марта 2004. године у Светој српској царској лаври Хиландару на Светој Гори Атос, избио је пожар који је убрзо попримио катастрофалне размере. Ватра се из димњака једне од пећи у конаку Игуменарија на северозападној страни манастира, проширила на дрвену кровну конструкцију и веома брзо захватила целу северну половину хиландарског утврђења. Том приликом је изгорело више половине корисне површине манастирских здања, тачније, 5761 м² од укупно 10.500 м².

У пожару су страдала четири параклиса – Светог Димитрија, Светог Саве Српског, Светог Николе и Светих четрдесет мученика, од којих је последњи срушен у потпуности. Изгорели су конаци Игуменарија, Дохија, Велики конак из 1816-1821, конак из 1814 или Синодик, улазни део манастира, преостали део старог конака чији су најстарији делови из 14. века и такозвани Бели конак који скоро срушен у потпуности и у коме су биле сачуване најстарије аутентичне келије на Светој Гори са краја 16. века.

ВЕЋИ И ЗНАЧАЈНИЈИ ПРОЈЕКТИ ОБНОВЕ ХИЛАНДАРА

Пет година од катастрофалног пожара Српска царска лавра на Светој Гори вида ране и ишчекује да се поврати њена пређашња лепота. Српски и грчки стручњаци су још 2004. проценили да ће реконструкција изгорелих конака и параклиса задужбине светог Саве и преподобног Симеона Мироточивог потрајати најмање до 2014. године.

Професор Мирко Ковачевић, главни архитекта Обнове и вођа српског тима стручњака који се свакодневно старају о реализацији обнове градитељског наслеђа, сматра да „није реално говорити о краћем року, јер се обнова Хиландара, осим инфраструктуре, не спроводи као савремена градња. Реч је о осетљивом послу реконструкције светиње која је у исто време и живи манастир и споменик културе. Ми се подједнако одговорно морамо односити према обе ове чињенице и задатак нам је да изнађемо решења која поштено и суштински не нарушавају старину вредну чувања, али и која су у сагласју са реалном потребом да Хиландар настави да живи и доноси духовне и културне плодове у будућности.“

Директор Хиландарске Задужбине из Београда, установе која оперативно координира пројекте Обнове и сарадњу између бројних српских учесника у различитим активностима и програмима, Миливој Ранђић, указује и на чињеницу да се рад на Обнови Хиландара „одвија у специфичном окружењу, под законском регулативом државе Грчке, у оквирима светогорске аутономије

утврђене грчким уставом, под обавезом очувања наслеђа баштињеног вековима, данас препознатог и верификованог као дела светске културне баштине од стране УНЕСКО-а, а у које спада и сама основна функција манастира да буде обиталиште монаха и репрезент јединственог културног и друштвеног окружења. Поред тога имамо одговорност очувања Божије творевине у окружењу Светог манастира, јер она представља јединствени део стваралаштва које настојимо да сачувамо. Укратко, све што радимо, радимо тако да очувамо светост места и ми то видимо у потпуном сагласју са чињеницом да наши стручњаци у исто време не одступају од примене строгих конзерваторских принципа.“

1. (2004-2005) РАШЧИШЋАВАЊЕ И ОСИГУРАЊЕ

Након гашења пожара уследила је Обнова манастира. Радови су започели рашчишћавањем шута и пажљивим прегледавањем и обрадом сачуваног материјала ради конзервације и даљег чувања. Челичном конструкцијом и скелама осигурани су сви делови грађевина који су били скони паду или даљем оштећивању. Радови су извођени током **2004.** и **2005.** године.

2. (2004) ПРИВРЕМЕНИ ОБЈЕКТИ ЗА СМЕШТАЈ РАДНИКА И ПЕКАРА

Током **2004.** изграђени су и преправљени објекти за радионице, смештај радника и нову пекару јер се стара налазила у изгорелом делу манастира. Ово, тзв, радничко насеље налази се изван хиландарског утврђења са североисточне стране.

3. (2005) ПРОГРАМ ОБНОВЕ ХИЛАНДАРА

Свештени сабор стараца Свете српске царске лавре Хиландара усвојио је у јуну **2005.** године Програм обнове Хиландара. Овим документом званично се утврђују циљеви и смернице на основу којих се организује, остварује и управља обновом Светог манастира Хиландара након пожара у марту 2004. године и темељи његова ревитализација од последица свих видова штете коју је манастир од разарања истрпео.

Документ има за циљ, како да пружи смернице за унутрашњу организацију, тако и да шире окружење и јавност упозна са потребама и циљевима обнове, њеном организацијом и другим питањима које манастир препознаје као суштинска за обнову и одржање.

4. (2005) РЕКОНСТРУКЦИЈА ПОРТАРНИЦЕ

На самом улазу у манастир, са леве стране, **2005.** године преуређена је и обновљена Портарница или простор за монаха чије је послушање пријем и слање пошиљки за манастир и разни други административни послови. У прво време Портарница је служила као привремена гостопријемница и књижара.

5. (2005-2007) РЕКОНСТРУКЦИЈА КОМПЛЕКСА ЗА СМЕШТАЈ ГОСТИЈУ „СЕНАРА“

У априлу **2006.** пуштен је употребу потпуно реконструисан конак "Сенара" у оквиру истоименог комплекса под северним зидинама Хиландара. Од трошне и напуштене грађевине зидане каменом, блатом и дрветом, добијен је савремени објекат са свом савременом опремом, који је при томе у потпуности задржао изворни и аутентични амбијент старог здања. Конак је намењен за смештај гостију и има капацитет од 55 лежајева.

У оквиру комплекса "Сенара" обновљена су и друга два објекта. У априлу **2007.** су завршени и последњи занатски радови на у конаку "Хатларница" у коме су смештени гостопријемница и келије за додатни смештај све бројнијег хиландарског братства. Такође, завршена је и обнова бившег објекта штале у простор за смештај већих група поклоника.

6. (2006) ПОСТАВКА ХИЛАНДАРСКЕ РИЗНИЦЕ

У априлу **2006.** отворен је део поставке у манастирској ризници, након детаљне реконструкције која је започета 2000. године. Због лошег материјала који је коришћен током њене градње 1970. године и нестабилних микро-климатски услова унутар објекта, експонати су били угрожени услед неодговарајућег процента влаге и колебања температуре. Реконструкција објекта је обухватала израду дренаже терена, повећање дебљине зидова, уграђивање савремених система за одржавање оптималног нивоа температуре и влаге, савремену противпожарну и противпровалну заштиту, као и потпуну обнову ентеријера.

7. (2006) ОБНОВА КЕЛИЈЕ СВЕТОГ СТЕФАНА

На брду Самарија, у близини хиландарског пристаништа – арсане, **2006.** године је освећена обновљена келија Светог Стефана. У келији бораве два хиландарска монаха и уз молитвено тиховање баве се производњом свећа и тамјана.

8. (2007) ОПШТИ ПЛАН ОБНОВЕ ХИЛАНДАРА

У марту **2007.** године, КеДАК је прихватио "Општи план Обнове" који је 2006. израдио стручни савет манастира Хиландара. Овај документ је обухватио цело подручје обнове са потпуним и детаљним описом свих потребних пројектних целина. Општи план обнове представља основу за реконструкцију, даљи развој и одржање манастирског комплекса и имања.

9. (2006 – 2007) ОБНОВА КОНАКА ИЗ 1814.

На празник Светог великомученика кнеза Лазара и светих мученика српских, Видовдан, 28. јуна **2007.** године, у Хиландару је освећен обновљени конак из 1814. године. Обновом Конака из 1814. године, Хиландар је добио нову књижару смештену у аутентичном амбијенту у приземљу, келије за смештај посебних гостију на првом спрату (владичанска келија) и пространи синодик (салу за саборе) на другом спрату.

Сви детаљи, камини, столарија, декоративни елементи, поновљени су у највећој могућој мери по узору на стање пре пожара. Уз реконструкцију спољног изгледа, конструкцијска ојачања, савремену инфраструктуру и делимичну промену намене просторија, Хиландар је овим конаком повратио део старе лепоте и добио нови користан и добро опремљен простор који је преко потребан у свакодневном животу манастира. Конак из 1814. је први од изгорелих објеката унутар самог хиландарског утврђења који је у потпуности обновљен.

10. (2007 – 2010) ОБНОВА КОНАКА ИЗ 1816 – 1821

Радови на обнови највећег хиландарског конака почели су 10. септембра 2007. године. У јуну месецу 2007. године, управни одбор Центра за заштиту светогорског наслеђа (КеДАК) из Солуна, сагласио се са главним архитектонско-грађевинским пројектом за обнову хиландарског

Конака из 1816-21. У складу са законском процедуром пројекат је претходно добио сагласност техничке комисије Свештене општине Свете Горе.

Пројекат обнове Конака из 1816-21 израдио је Стручни савет за обнову Светог манастира Хиландара на челу са архитектом проф. др Мирком Ковачевићем, уз асистенцију грчких стручњака архитекте Христифора Параскевопулоса и грађевинског инжињера Јаниса Вакуфариса са сарадницима. Судајући по оценама надлежних грчких служби, хиландарски пројектни тим је успешно решио најважније задатке: предвидео аутентичну реконструкцију простора и поновио изгорелу дрвену конструкцију без угрожавања статичке сигурности објекта.

Конак из 1816-21. има 2724 м² корисне површине од 5897 м² колико је оштећено и уништено у пожару. У њему ће поново бити смештени гостопријемница, управа манастира, келије за братство и госте, док ће као нови садржај бити смештене конзерваторске радионице. Када Конак из 1816-21, познатији због својих размера као Велики конак, буде довршен, Хиландар ће у великој мери повратити део амбијента који је препознатљив његовим старим поклоницима.

Радови на објекту су почели демонтажом привремене металне конструкције за осигурање зидова коју су пројектовали и поставили грчки стручњаци. Након тога следе радови на реконструкцији који ће, подељени у три фазе, трајати до лета 2010. Након добрих искустава са реконструкцијом претходног објекта, Конака из 1814, Свети манастир Хиландар и овај велики посао организује тако што ће радове изводити његова Неимарска служба.

За реализацију пројекта, судајући пре свега по предрачуну који је усвојио КеДАК, потребно је обезбедити око 6 милиона евра.

11. (2008) ОСИГУРАЊЕ ПАРАКЛИСА СВЕТОГ НИКОЛЕ

Током 2008. године изведен је пројекат осигурања конструкције параклиса Светог Николе који се налази на другом спрату изнад покривеног дела манастирског улаза, између 2. и 3. капије. Пројекат је подразумевао утезање објекта челичним затегама и постављање нових ослонаца за његову носећу. Овај део манастира ће бити у потпуности реконструисан када буде завршена обнова улазног дела и Старог конака из 14. века, током 2009. и 2010. године. Завршетак радова на осигурању параклиса омогућио је уклањање привремених утега које су пролазиле кроз зид Конака из 1814., и коначно опремање ентеријера другог спрата овог, претходно обновљеног објекта, на коме се налази салон за седнице Свештеног сабора манастира – Синодик.

12. (2004 – 2009) ОБНОВА ХИЛАНДАРСКЕ ЕКОНОМИЈЕ

Нова башта и воћњаци

Након почетка обнове Хиландара од последица великог пожара у марту 2004. престало је обрађивање баште која се налазила испод северних зидина самог манастира. У њеној непосредној близини подигнуто је градилиште са пратећим објектима и инфраструктуром, те је стога одлучено да се башта пресели на ново погодније и пространије место.

Нова башта манастира Хиландара се налази поред извора „Агиазма“, око 1700м северно од манастира, са леве стране пута који води ка пристаништу - „Арсани“. Засад се налази на око

400 метара од обале мора. У његовој непосредној близини је пирг краља Милутина (Каваларов пирг) и нешто даље стари манастир Светог Василија или „Хрусија” (од топонима χρυσός – злато).

Простире се на 80 ари обрадиве површине на којој се гаји поврће. У склопу економије, уз део са поврћем, налази се и 60 ари са воћем. Такође, на локацијама у близини, засађено је још неколико воћњака.

Узгајање воћа и поврћа на целом газдинству манастира Хиландара је органско, и по принципима интегралне заштите, што значи да је земљиште изузетно чисто и да се примењују само пажљиво одабрана средства за третирање усева. Тиме сав труд и плодови хиландарске земље стоје у сагласју са призивом за очувањем Божије творевине, богати дар примљен заступништвом Пресвете Богородице се брижљиво чува и предаје наредним поколењима у највећој могућој мери нетакнут светским притиском за што већом производњом а на уштрб квалитета и здраве исхране.

У новом повртњаку гаји се парадајз, паприка, краставац, шаргарепа, першун, целер, тиквице, цвекла, кромпир, црни и бели лук.

Постављена су три пластеника површине од по 240 м². У току 2009. године планира се монтажа још два истих димензија као и посебно опремљеног, тзв. зимског пластеника за гајење раног поврћа.

Млади воћњак који се највећим делом налази поред леја са поврћем у новој башти, заузима површину од око 60 ари. Формиран је 2006. године. У њему се налази око 100 стабала јабука, крушака, трешњи и вишњи. Током 2008. засађено је и око 80 садница лимуна и нектарина.

У формирању је засад шљива у близини пирга Св. краља Милутина. 2008. је засађено 200 од планираних 400 садница. Саднице су најбољег квалитета, одабране од стране стручњака са Пољопривредног факултета у Београду.

Непосредно пред пристаништем – арсаном, 2008. године засађено је и по 50 стабала мандарина и нара.

Уз пут ка мору у близини Самарије, посађено је око 300 садница лешника, што представља новину на имању Хиландара, где до сада није био узгајан. По упутству проф. др Чеда Опарнице, у току 2009. године оформиће се матични засад од осам сорти лешника као расадник за производњу садница.

Нови виноград

Ослањајући се на традицију, након одмарања земљишта последњих 30 година, у Савином пољу које се пружа између пирга Светог краља Милутина (Каваларовог пирга) и брда Самарија, дуж пута који води ка арсани, поново је подигнут виноград на свом историјском месту. После припреме земљишта током 2007. године, на ефективној површини од 12 хектара, 2008. засађено је 47000 калемова најквалитенијих сорти винове лозе. Калемови допремљени из Француске загарантовано су безвирусни и потичу из једног од најбољих француских расадника. Сорте које су заступљене у винограду су: каберне фран (Cabernet Franc), каберне совинјон (Cabernet Sauvignon), мерло (Merlot), аликант буше (Alicante Henri Bouschet). Оне су одабране

са циљем да се произведе врхунско и квалитетно вино у најбољој и надалеко чувеној традицији светогорског винарства. Сорте су потпуно прилагођене климатским условима и земљишту где је виноград подигнут. Пројекат су израдили проф. др Небојша Марковић и проф. др Владо Личина са Пољопривредног факултета у Београду, реномирани стручњаци из области виноградарства.

У плану је да се 2009. године подигне потпуно нова винарија, реконструкцијом и доградњом старе виноградарске куће изнад винограда. У њој ће се применом најсавременије технологије прерађивати грождје и производити вино. Такође, један од старих манастирских објеката ће бити прилагођен за чување, архивирање и представљање хиландарских вина, повезујући тако врхунску савремену науку и вековно светогорско искуство. Овај спој ће дати јединствени и непоновљиви квалитет новог а уједно, на дугој традицији заснованог, хиландарског вина.

Почетни принос виноград ће дати 2010. Пуну родност достићи ће 2012. Очекује се да ће тада нови виноград просечно давати од 7 до 10 тона по хектару, односно од 110.000 до 130.000кг грождја укупно. Количина вина после примарне обраде износиће оријентационо између 72.000 и 78.000л. У складу са технологијом добијања врхунских вина, довољно одлежалих и сазрелих, током прве три године пуног приноса, створиће се залихе од 216.000 до 234.000л.

Велики подухват подизања новог винограда и винарије представља темељ хиландарске економије за период пред нама. Осигурањем сталне производње и даљим планираним проширењима засада, Хиландар ће поред подмиривања својих потреба моћи да своје вино понуди на све пробирљивијем и захтевнијем светском тржишту. Његова јединственост која изниче из благородне и чисте светогорске земље, негована, уз непрекидну молитву обликована попут најлепше монашке рукодеље, плод окупан медитеранским сунцем и пре свега Благослов Господњи који је на овом полуострву за век утврдила Пресвета Богородица, чине Хиландарско вино врхунским, не само по чулности већ и по духу који из њега зрачи.

Маслињаци

На имању манастира Хиландара тренутно има око 3000 стабала маслина. Од тога се са око 2100 убира плод, док је остатак још увек неприступачан или није култивисан. Маслињаци Хиландара поседују сертификат еколошки и органски гајених култура о чему сведоче и табле које се могу видети између стабала.

Током 2008. године у маслињаку поред старог пута за Јовањицу, крај некадашње воденице (преко пута крста краља Александра Обреновића), посађено је 700 нових стабала. Поред тога, још 300 нових је спремно за садњу. У наставку, на путу ка мору, у великом маслињаку код извора Агиазма, налази се око **700** стабала маслина различите старости - веома старе од око 400 година, до сасвим младих од 15 година. Још један велики маслињак са око **700** стабала налази се у подручју потока Папарника, западно од Хрусије.

Услед изузетно богате бербе 2008. године, први пут после дужег времена, Хиландар је произвео око 4000 л уља од сопствених маслина. Уље је поступком хладног цеђења произведено у савременој уљари у манастиру Ватопеду. Тиме ће, осим за потребе исхране братства и гостију, један део овог аутентичног и чистог светогорског уља бити доступан и у манастирској продавници.

Пчелињак

Област Халкидика као и сама Света Гора, чувени су по производњи меда високог квалитета. Богата и дуга паша пчелама обезбеђује обиље сокова из разних плодова за сакупљање и прераду у мед. Традиција светогорског медарства дугачка је као и сама монашка заједница.

Хиландарски пчелињак се налази у непосредној близини манастира, са његове југоисточне стране. Тренутно у њему има 40 кошница. План је да се пчелињак ускоро прошири до крајње величине од 200 кошница. Повећањем производње, биће омогућено да се веће количине меда нађу у манастирској продавници. Развој и проширење пчелињака се одвија у складу са саветима проф. др Миће Младеновића са пољопривредног факултета у Београду.

Пејсажно уређење

У последњих неколико година посебна пажња се посвећује пејсажном уређењу околине Хиландара. Још пре пожара започети су радови на уређењу површине испред улаза у манастир. Радови на даљем уређењу су након неколико година настављени формирањем путева и стаза, крчењем дрвећа, шибља, растиња, уклањањем камења око главног и прилазних путева на потезу од манастира до арсане. Тиме је откривен и постао приступачан велики број старих маслина, корито хиландарског потока, а цео потез је добио на ширини, лепоти и проветрености. Такође са циљем оплемењивања природног окружења обављена је сетва парковских трава и украсног шибља – ружа, лијандера, јоргована. На месту старе баште испод манастирских зидина уређен је велики травњак као равнотежа градилишту које се налази непосредно поред њега.

Неопходна подршка хиландарској економији

За одржање светог манастира Хиландара веома је важно да се трајно осигура и развије његова економија која ће својим плодовима омогућити да се духовни живот у њему несметано одвија, да се културна баштина заштити од пропадања, да се тапије наше небеске државе спасења сачувају. До сада је много њих помогло. Државне, научне и образовне институције, многобројна предузећа и појединци. Надамо се да ће помоћи бити и у овим данима и годинама када су покренути заиста велики подухвати на манастирској економији, када је само у 2008. години, засађено, са Божијим благословом, 47000 калемова лозе, скоро 700 стабала воћа и исто толико маслина.

13. (2005 -) ДИГИТАЛИЗАЦИЈА ПОКРЕТНОГ И НЕПОКРЕТНОГ НАСЛЕЂА ХИЛАНДАРА

Ватрена стихија из 2004. године је на драматичан начин указала на неопходност документовања драгоценог духовног, културног и уметничног наслеђа Хиландара. Из тог разлога покренут је пројекат дигитализације садржаја манастирске ризнице, библиотеке, цркви, параклиса и свих осталих објеката у којима је смештено вредно покретно и непокретно наслеђе.

Хиландарска библиотека располаже са 507 повеља (210 српских, 253 грчких, 33 влашких, 9 руских и 2 бугарске) међу којима су и повеље скоро свих српских и грчких средњовековних владара и великаша као и 9 повеља руских царева. У овај број се рачуна и 32 свитка.

Библиотека такође располаже са 809 уникатних рукописних књига на српском и 232 књиге на

грчком од 12. до 15. века, већином писаних на пергаменту (око 312.000 страна) и са око 80 примерака старе штампане књиге на српском од 15. до 17. века. Библиотека такође располаже са 40.000 штампаних књига (5.500 књига 17 и 18. в, 35.000 књига 20. в).

У манастирској ризници, Саборном храму и параклисима се налази око 1200 икона а за неке од њих се сматра да су најлепше иконе у православљу. Ризница такође има велики број сакралних предмета.

У манастирским црквама и параклисима постоји велики број фресака а о уништеним фрескама у скорашњем пожару постоји несређена фото-документација. Највећи број слајдова се налази у приватном власништву бројних фотографа који су протеклих година снимали манастир.

У оквиру пројеката самог манастира и Задужбине Светог манастира Хиландара, до данас су дигитализоване све рукописне повеље и свици (укупно 507 обострано скенираних). У оквиру дигитализације архива извршено је око 100.000 скенова. Започето је снимање икона из ризнице. У току је израда базе података која ће омогућити прегледно похрањивање, анализу и преглед дигитализоване грађе.

Због потреба репродуковања старосрпских записа, израђено је електронско српскословенско писмо „Хиландарски устав“ (Пројекат је трајао 18 месеци и у целости финансиран од стране Хиландара. Писмо има 4300 карактера и једино је у свету које омогућава репродуковање српскословенских текстова). На основу захтева бројних научних институција, Министарство науке је финансирало израду писма „Монах“ за научну обраду српскословенских текстова. До сада је већ одштамано неколико књига овим писмом. Иницијатива манастира Хиландара за израдом српскословенског писма је резултирала Међународном конференцијом „Стандардизација старословенског писма и његова регистрација у Уникоду“ одржане октобра 2007. у Београду у организацији САНУ. Конференција је побудила велико интересовање код свих светских слависта јер се указала прилика да се после 1000 година ћирилице она коначно и стандардизује. Цео концепт стандардизације и регистрације је урађен у Задужбини манастира Хиландара.

Стручњаци Републичког завода за заштиту споменика културе у сарадњи са хиландарском Задужбином раде на пројекту дигитализације фрескописа Светог манастира Хиландара. До сада је обрађено око 70% зидног сликарства изузев саборног манастирског храма.

Као један од првих плодова дигитализације, у 2009. години биће објављена репрезентативна монографија „Повеље српских владара у манастиру Хиландару“. Монографија садржи детаљно обрађених 100 владарских повеља, висококвалитетне репродукције оригинала, рашчитани и преведени текст и богати индекс појмова.

14. ОСТАЛИ ПРОЈЕКТИ

- (2006-2007) Осигурању конструкције келије Фласка у Кареји
- (2007) Реконструисана испосница Светог Саве у Кареји
- (2007) Израда пројекта пута од пристаништа Јовањице до манастира. Пројекат израдило предузеће „Путеви Србије“

- (2007) Пројекат снабдевања пијаћом водом манастирског метоха Арсеница – Каково који је израдило предузеће „Новосадски водовод и канализација“
- (2008) Изградња противпожарног језера на хиландарском поседу
- (2008 – 2009) Осигурање зидова и стубова Белог конака
- (2007-2009) Испитивање тла у југозападном делу манастира и израда пројекта санације
- (2009) Ревитализација шуме на метоху Мило Арсеница, шума Каково
- Настављени радови на обнови великог конака у Кареји
- ...

ПОДРШКА, САРАДЊА И ФИНАНСИРАЊЕ

Од самог почетка Обнове, Влада Србије и републичко министарство културе представљају главну подршку подухвату. Од 2004. до 2008. из буџета је сваке године одобрано и реализовано око милион евра који су распоређени по појединачним пројектима реконструкције, заштите, конзервације и унапређења инфраструктуре. За 2009. је одобрен исти износ и манастир Хиландар се нада да ће средства пристићи на време како динамика радова не би била угрожена. Све време а нарочито 2004. и 2005. значајан дародавац је била Српска Православна Црква која је за потребе обнове прикупила око 2 милиона евра. Велики број пријатеља и поштовалаца Хиландара, институција, фирми, појединаца, непрестано помажу кроз прилоге у новцу, роби или на други начин у складу са својим могућностима.

Веома блиска и плодна сарадња је успостављена са хеленским Центром за заштиту светогорског наслеђа (КеДАК), надлежном институцијом за све радове на Светој Гори. Преко Центра је до сада пристигла и значајна финансијска помоћ од стране Хеленске Републике.

Струну помоћ и сарадњу Хиландару пружају многе српске институције од којих издвајамо Републички и Покрајински завод за заштиту споменика, Архитектонски факултет из Београда, Народну библиотеку, Архив Србије, Музеј примењених уметности, јавна предузећа „Путеви Србије“, „Воде Србије“, „Новосадски водовод и канализацију“, Нафтну индустрију Србије и др.

Процена која је извршена на основу Општег плана Обнове је да ће Обнова Хиландара у периоду од 2004. до 2014. коштати око 25 милиона евра. Сама чињеница да буџетска издвајања Републике Србије и Хеленске Републике нису довољна чак и под условом да остану на истом нивоу као до сада, намеће потребу за додатним изворима финансирања и подршке за обнову и очување Свете српске царске лавре Хиландара. Потреба за широком акцијом помоћи Хиландару је сада још актуелнија јер, услед светске економске кризе, не може се са сигурношћу предвидети прилив одобреног новца, како са српске, тако и са грчке стране.

ТРЕНУТНИ РАДОВИ У ХИЛАНДАРУ

Пет година од великог пожара 4. марта 2004., Хиландар је и даље велико градилиште. Поред мноштва мањих пројеката, главни радови се тренутно изводе на Конаку из 1816 - 1821, тзв. Великог конаку.

У зони прве фазе обнове која обухвата све нивое средишње вертикале (подрум, приземље, први и други спрат) у којој се налази гостопријемница, прво је изведено ојачавање зидова ињектирањем специјалним ињекционим смешама, уградњом затега од нерђајућег челика, израдом бетонског армираног серклажа на круни зидова за укрућивање и спајање

конструкције као и постављањем карбонског платна ради сеизмичке заштите објекта. Затим су изведени и омалтерисани зидови подрума и приземља.

Уграђене су дрвене носеће греде међуспратне конструкције – тавањаче. Монтирана је челична носећа конструкција. Челичне и дрвене греде су премазане специјалним противпожарним премазом. Поправљени су и дозидани камини. Санирани су и дозидани димњаци. Над целом површином овог дела је подигнута кровна конструкција.

Тренутно се завршава бондручна (дрвена) конструкција преградних зидова. Започела је уградња прозора, произведених у столарској радионици манастирског метоха Мило Арсеница (Каково). У току су и припремни радови за извођење ентеријерских радова.

Очекује се да ће гостопријемница бити отворена у јуну 2009.

Над зоном друге фазе обнове конака која се налази између прве зоне и конака Игуменарија и Дохија, подигнута је заштитна цирада и у припреми је подизање кровне конструкције. На осталим нивоима су у току груби грађевински радови.

На Белом конаку, који је највише страдао у пожару, у току је уградња глатких шипки са котвама од инокса за везивање камених стубова за бедемски зид. Камен је издерсован (фугован) и извршена је припрема за ињектирање специјалне смесе за ојачавање.

Више информација о току радова можете пронаћи на сајту www.hilandar.org